

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУВАННЯ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ЩОДО ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Основною складовою газотранспортної системи України є мережа магістральних газопроводів та газопроводів-відгалужень, що є єдиним технологічним комплексом, який працює в безперервному робочому режимі. Загальна довжина газопроводів, які експлуатує АТ “Укртрансгаз”, становить 38,55 тис. км, у тому числі магістральних газопроводів – 22,16 тис. км і газопроводів-відгалужень – 16,39 тис. км. Кількість газорозподільчих станцій (ГРС) станом на 31.12.2016 р. складає 1 455 одиниць. Парк газоперекачувальних агрегатів підприємства налічує 702 одиниці, що розміщені на 72 компресорних станціях.

АТ “Укртрансгаз” має потужну мережу газосховищ, які є важливою невід’ємною технологічною складовою газотранспортної системи України. Зараз експлуатується 12 газосховищ, два з яких створені на базі водоносних структур, а решта – на базі виснажених газових родовищ. Загальна активна місткість газосховищ становить близько 31 млрд. куб. м.

Магістральні газопроводи за своєю економічною суттю є інженерними спорудами зі щільно з’єднаними між собою трубами, які призначені для безперебійного транспортування природного та штучних газів, їх переміщення. Загалом магістральний газопровід – це основний елемент газотранспортної системи. За своєю технологічною суттю він є складним комплексом споруд, що функціонує як єдина система. До нього входить або окремий трубопровід з усіма об’єктами й спорудами, які пов’язані єдиним складним технологічним процесом виробництва, або кілька трубопроводів, якими здійснюють транспортування природного газу з району видобутку або виробництва до пунктів споживання.

Магістральні трубопроводи протягом усього терміну його експлуатації знаходяться в складному напруженому стані під впливом внутрішнього тиску транспортованого газу, що робить його надзвичайно енергонасиченою спорудою.

До складу основних засобів магістральних газопроводів включають об’єкти, зображені на рис. 1. Це об’єкти загального призначення, лінійна частина, компресорні станції, підземні сховища газу, газорозподільні станції, контрольно-вимірювальні прилади, автоматика, телемеханіка, автоматизовані системи управління та засоби обчислювальної техніки. Для цілей обліку склад об’єктів основних засобів підприємств транспортування газу структуровано на рис.1.

Рис. 1. Об’єкти основних засобів підприємств транспортування газу*

*Джерело: власна розробка.

До складу головних входять споруди, на яких підготовлюють газ до транспортування, вони залежать від якісних характеристик і тиску газу, що видобувається на промислі й поступає на газозбірний пункт (установки з осушування газу, очищення від сірки, гелію та інших механічних домішок).

Лінійна частина газопроводу є тією частиною магістрального газопроводу (без компресорних станцій), якою транспортують газ. Лінійна частина магістрального газопроводу – це найбільш фондоемне спорудження. Для технологічних потреб, через те що при транспортуванні по довжині газопроводу тиск газу постійно падає, через кожні 100-120 км споруджують компресорні станції. Газорозподільні станції використовують для зниження тиску газу, який необхідний розподільним споживачам. Також на них здійснюють додаткове очищення, осушування газу, облік та одоризація газу.

Для зберігання та сезонного регулювання нерівномірності споживання газу споруджують і використовують підземні сховища газу. Влітку газ закачують у підземні сховища, а взимку для потреб викачують з них. Також підземні сховища газу підключають у випадках аварійних зупинок перекачування газу. Споруджують підземні сховища газу у відпрацьованих нафтових і газових родовищах, у сприятливих геологічних структурах та відкладах кам'яної солі. Для виробничо-технологічних потреб вздовж ліній трубопроводів споруджують надземні та підземні переходи, переходи через автомобільні дороги та залізниці, підводні переходи.

Найбільша група необоротних активів на підприємствах нафтогазової промисловості – основні засоби. Справедлива вартість основних засобів базується на результатах оцінок, проведених зовнішніми незалежними оцінювачами. Періодичність проведення переоцінок залежить від зміни справедливої вартості активів, які оцінюються. Основні засоби підприємств галузі, за виключенням нафтогазових активів, амортизуються із використанням прямолінійного методу протягом очікуваних строків їх корисного використання.

Отже, бухгалтерський облік необоротних матеріальних активів має забезпечити управлінський персонал інформацією про наявність, надходження, вибуття, переміщення таких активів, нарахування та облік амортизації, облік витрат на ремонт та інше поліпшення й сприяти контролю за ефективністю їх використання.